PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2021/677

(2021. gada 23. aprīlis),

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1351, ar ko Latvijas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) pēc Covid-19 uzliesmojuma ([1]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Pēc 2020. gada 7. augustā saņemtā Latvijas pieprasījuma Padome 2020. gada 25. septembrī piešķīra Latvijai finansiālo palīdzību aizdevuma veidā, kura maksimālais apmērs ir 192 700 000 EUR un maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi, lai papildinātu Latvijas centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģētu uz minētā uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem.

(2) Latvijai aizdevums bija jāizmanto tam, lai finansētu saīsināta darba laika shēmas, līdzīgus pasākumus un ar veselību saistītus pasākumus, kas norādīti Padomes Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 ([2]) 3. pantā.

(3) Covid-19 uzliesmojums vēl aizvien imobilizē būtisku darbaspēka daļu Latvijā. Tā rezultātā Latvijā pēkšņi un būtiski pieauguši publiskie izdevumi, kas saistīti ar jauniem pasākumiem, proti, slimības palīdzības pabalstiem vecākiem un aprūpētājiem un piemaksām ārstiem un darbiniekiem, kuri iesaistīti Covid-19 krīzes pārvarēšanā, un pasākumiem, kuri minēti Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 3. panta a), c), d), f) un g) punktā.

(4) Covid-19 uzliesmojumam un ārkārtas pasākumiem, kurus Latvija īstenoja 2020. un 2021. gadā, lai ierobežotu minēto slimības uzliesmojumu un tā sociālekonomiskās un ar veselību saistītās sekas, bija un vēl aizvien ir dramatiska ietekme uz publiskajām finansēm. Saskaņā ar Komisijas 2020. gada rudens prognozi bija sagaidāms, ka Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds līdz 2020. gada beigām būs attiecīgi 7,4 % un 47,5 % no iekšzemes kopprodukta (IKP). Tiek prognozēts, ka Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds 2021. gadā samazināsies attiecīgi līdz 3,5 % un 45,9 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2021. gada ziemas starpposma prognozi tiek prognozēts, ka Latvijas IKP 2021. gadā palielināsies par 3,5 %.

(5) Latvija 2021. gada 11. martā lūdza Savienības papildu finansiālo palīdzību 112 500 000 EUR apmērā, lai turpinātu papildināt 2020. un 2021. gadā īstenotos valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģēt uz minētā uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem. Tas jo īpaši attiecas uz 6. līdz 8. apsvērumā minētajiem pasākumiem.

(6) Ar "Ministru kabineta noteikumiem Nr. 709 "Noteikumi par atbalstu par dīkstāvi nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 izraisītās krīzes apstākļos"" (pieņemti 2020. gada 24. novembrī ([3]) un grozīti 2021. gada 12. janvārī ([4])) tika pagarināta un grozīta dīkstāves pabalstu shēma darba ņēmējiem, kā minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 3. panta a) punktā. Minētā shēma attiecas uz uzņēmumiem, pašnodarbinātām personām un patentmaksas maksātājiem, kuru ienākumi no saimnieciskās darbības ir samazinājušies vismaz par 20 %, salīdzinot

([1]) OV L 159, 20.5.2020., 1. lpp.

([2]) Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2020/1351 (2020. gada 25. septembris), ar ko Latvijas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma (OV L 314, 29.9.2020., 38. lpp.).

([3]) *Latvijas Vēstnesis*, 230B, 27.11.2020.

([4]) *Latvijas Vēstnesis*, 9A, 14.1.2021.

ar vidējo rādītāju 2020. gada augustā–oktobrī. No šīs shēmas darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām dīkstāvē izmaksā kompensāciju 50 % vai 70 % apmērā no viņu algas vai ienākumiem atkarībā no nodokļu režīma, kas attiecas uz viņu darbību. Atbalsta minimālais apmērs ir 500 EUR, bet maksimālais – 1 000 EUR vienam darbiniekam kalendārajā mēnesī. Dīkstāves pabalstu shēmai darba ņēmējiem ir piesaistīta piemaksa darba ņēmējiem par bērniem, kā minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 3. panta c) punktā.

Piemaksa 50 EUR mēnesī par katru bērnu nodrošina papildu atbalstu tiem darbiniekiem dīkstāvē, kuriem ir tiesības uz iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu par apgādājamajiem. Atbalsta pasākums tika pagarināts ar "Ministru kabineta 2020. gada 1. decembra rīkojumu Nr. 706 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" ([5]) un "Ministru kabineta 2021. gada 11. janvāra rīkojumu Nr. 15 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" ([6]). Pasākumu var uzskatīt par saīsināta darba laika shēmām līdzīgu pasākumu, kā minēts Regulā (ES) 2020/672, jo tas nodrošina ienākumu atbalstu darbiniekiem un pašnodarbinātām personām.

(7) Algu subsīdiju shēma nodrošina atbalstu darba devējiem, kuru ienākumi no saimnieciskās darbības ir samazinājušies vismaz par 20 %. Shēma sedz 50 % no vidējās bruto mēnešalgas, bet ne vairāk kā 500 EUR kalendārajā mēnesī. Darba devējiem, kuri ir šīs shēmas atbalsta saņēmēji, ir pienākums paturēt darbā darba ņēmējus, par kuriem saņemts atbalsts, un piemaksāt pie algas subsīdijas starpību līdz pilnai parastajai algai. Shēma tika izveidota ar "Ministru kabineta noteikumiem Nr. 675 "Noteikumi par atbalsta sniegšanu nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 krīzes apstākļos"" (pieņemti 2020. gada 10. novembrī ([7]) un grozīti 2021. gada 12. janvārī ([8])) un "Ministru kabineta 2021. gada 26. februāra rīkojumu Nr. 128 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" ([9]). Ar šo pasākumu tiek pagarināta algu subsīdiju shēma tūrisma un eksporta nozarēm, kā minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 3. panta d) punktā, un paplašināta tās piemērošanas joma, to attiecinot uz visiem atbilstīgajiem darba devējiem.

(8) Slimības palīdzības pabalsti vecākiem un aprūpētājiem nodrošina atbalstu darbiniekiem, kuri nevar strādāt attālināti un kuriem ir jāpieskata bērni vecumā līdz 10 gadiem vai personas ar invaliditāti, kad skolas un dienas aprūpes centri ir slēgti Covid-19 uzliesmojuma dēļ. Šo pasākumu var uzskatīt par saīsināta darba laika shēmām līdzīgu pasākumu, kā minēts Regulā (ES) 2020/672, jo tas nodrošina ienākumu atbalstu vecākiem un aprūpētājiem un palīdz saglabāt darbvietas, novēršot to, ka vecākiem un aprūpētājiem, kuriem laikā, kad skolas un dienas aprūpes centri ir slēgti, ir jārūpējas par bērniem vai personām ar invaliditāti, ir jāpārtrauc darba attiecības. Slimības palīdzības pabalsti ir paredzēti 2020. gada 26. novembra "Grozījumā likumā "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu"" ([10]) un "Ministru kabineta 2020. gada 1. decembra rīkojumā Nr. 707 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" ([11]) un "Ministru kabineta 2021. gada 11. janvāra rīkojumā Nr. 13 "Par finanšulīdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļineparedzētiem gadījumiem"" ([12]).

(9) Tāpat Latvija vēl pagarināja un ieviesa virkni ar veselību saistītu pasākumu Covid-19 uzliesmojuma novēršanai. Tas jo īpaši attiecas uz 10. līdz 12. apsvērumā izklāstītajiem pasākumiem.

(10) Ar 2020. gada 12. novembra "Grozījumiem likumā "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu"" ([13]) līdz 2021. gada 30. jūnijam tika pagarināti Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 3. panta g) punktā minētie ar Covid-19 saistītie slimības pabalsti. Pasākums paredz valsts apmaksātus slimības pabalstus cilvēkiem, kuriem ir bijis jākavē darbs pašizolācijas vai paškarantīnas prasības dēļ, lai gan parasti daļu slimības pabalsta apmaksā darba devējs.

([5]) *Latvijas Vēstnesis*, 234, 3.12.2020.
([6]) *Latvijas Vēstnesis*, 9, 14.1.2021.
([7]) *Latvijas Vēstnesis*, 222 A, 16.11.2020.
([8]) *Latvijas Vēstnesis*, 9, 14.1.2021.
([9]) *Latvijas Vēstnesis*, 42, 2.3.2021.
([10]) *Latvijas Vēstnesis*, 230 A, 27.11.2020.
([11]) *Latvijas Vēstnesis*, 234, 3.12.2020.
([12]) *Latvijas Vēstnesis*, 9, 14.1.2021.
([13]) *Latvijas Vēstnesis*, 221 A, 13.11.2020.

(11) Papildu atbalsts tiek sniegts ar veselības aizsardzību saistītiem izdevumiem par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, kā minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1351 3. panta f) punktā. Izdevumi jau tika īstenoti 2020. gadā, ieskaitot tos, kas noteikti "Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumos Nr. 380 "Noteikumi par prioritāro institūciju un vajadzību sarakstā iekļautajām institūcijām nepieciešamajiem epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursiem"" ([14]).

(12) Piemaksas ārstiem un darbiniekiem, kuri iesaistīti Covid-19 krīzes pārvarēšanā, 20 % līdz 100 % apmērā no mēnešalgas ir atlīdzība par darbu paaugstināta riska un paaugstinātās slodzes apstākļos, kā paredzēts "Ministru kabineta 2020. gada 27. marta rīkojumā Nr. 136 un 2020. gada 6. novembra rīkojumā Nr. 656 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem""" ([15]), "Ministru kabineta 2020. gada 8. decembra rīkojumā Nr. 743 "Grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 6. novembra rīkojumā Nr. 655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu""" ([16]) un "Ministru kabineta 2021. gada 21. janvāra rīkojumā Nr. 37 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem""" ([17]). Minētās piemaksas izmaksā papildus maksimālajām piemaksām, kas noteiktas "Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā". Pasākums atbalsta nodarbinātību, nodrošinot darbinieku veselības drošību un būtisku sabiedrisko pakalpojumu nepārtrauktību.

(13) Latvija atbilst Regulas (ES) 2020/672 3. pantā izklāstītajiem nosacījumiem finansiālās palīdzības pieprasīšanai. Latvija ir sniegusi Komisijai atbilstošus pierādījumus par to, ka faktiskie un plānotie publiskie izdevumi kopš 2020. gada 1. februāra ir palielinājušies par 405 297 901 EUR sakarā ar valsts pasākumiem, kas veikti, lai novērstu Covid-19 uzliesmojuma sociālekonomisko ietekmi. Tas ir pēkšņs un būtisks pieaugums, jo tas ir saistīts gan ar jauniem pasākumiem, gan ar to spēkā esošo pasākumu pagarināšanu, kuri tieši attiecas uz saīsināta darba laika shēmām, un līdzīgiem pasākumiem, kas aptver ievērojamu Latvijas uzņēmumu un darbaspēka daļu. Latvija plāno finansēt 100 097 901 EUR no palielinātās izdevumu summas, izmantojot pati savu finansējumu.

(14) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2020/672 6. pantu ir apspriedusies ar Latviju un pārbaudījusi faktisko un plānoto publisko izdevumu pēkšņo un būtisko pieaugumu, kas tieši saistīts ar saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem, kā arī ar attiecīgo ar veselību saistīto pasākumu ieviešanu Covid-19 uzliesmojuma sakarā, kā minēts Latvijas 2021. gada 11. marta pieprasījumā.

(15) Ar veselību saistītie pasākumi, par kuriem Latvija 2021. gada 11. martā iesniedza pieprasījumu un kuri minēti 10.–12. apsvērumā, atbilst 22 304 365 EUR.

(16) Tādēļ būtu jāsniedz finansiāla palīdzība, lai palīdzētu Latvijai novērst Covid-19 uzliesmojuma izraisīto smago ekonomisko traucējumu sociālekonomiskās sekas. Lēmumi par maksājumu un to daļu termiņiem, apmēru un veikšanu Komisijai būtu jāpieņem ciešā sadarbībā ar valsts iestādēm.

(17) Latvijai un Komisijai šis lēmums būtu jāņem vērā aizdevuma līgumā, kas minēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā.

(18) Šim lēmumam nebūtu jāskar to procedūru iznākums, kas var tikt veiktas saistībā ar iekšējā tirgus darbības traucējumiem, jo īpaši saskaņā ar Līguma 107. un 108. pantu. Tas neatbrīvo dalībvalstis no prasības saskaņā ar Līguma 108. pantu ziņot Komisijai par potenciālajiem valsts atbalsta gadījumiem.

(19) Latvijai būtu regulāri jāinformē Komisija par plānoto publisko izdevumu īstenošanu, lai Komisija varētu novērtēt, cik lielā mērā Latvija ir īstenojosiminētos izdevumus.

(20) Lēmums par finansiālās palīdzības sniegšanu ir pieņemts, ņemot vērā Latvijas esošās un gaidāmās vajadzības, kā arī finansiālās palīdzības pieprasījumus saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672, ko jau ir iesniegušas vai plāno iesniegt citas dalībvalstis, vienlaikus piemērojot vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, samērīguma un pārredzamības principus,

([14]) *Latvijas Vēstnesis*, 113A, 12.6.2020.
([15]) *Latvijas Vēstnesis*, 62 B, 27.3.2020., *Latvijas Vēstnesis*, 218, 10.11.2020.
([16]) *Latvijas Vēstnesis*, 237 A, 8.12.2020.
([17]) *Latvijas Vēstnesis*, 16, 25.1.2021.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1351 groza šādi:

1) lēmuma 2. pantu groza šādi:

a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

"1. Savienība dara pieejamu Latvijai aizdevumu, kura maksimālais apmērs ir 305 200 000 EUR. Aizdevuma maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi.";

b) panta 4. punktu aizstāj ar šādu:

"4. Pirmo daļu izmaksā pēc tam, kad stājies spēkā aizdevuma līgums, kas paredzēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā. Visas turpmākās daļas izmaksā saskaņā ar minētā aizdevuma līguma noteikumiem vai – attiecīgā gadījumā – pēc tam, kad stājies spēkā tā papildinājums vai grozīts aizdevuma līgums.";

2) lēmuma 3. pantu aizstāj ar šādu:

"3. pants

Latvija var finansēt šādus pasākumus:

a) dīkstāves pabalstu shēmu darba ņēmējiem, kā to paredz "Ministru kabineta noteikumi Nr. 179 "Noteikumi par dīkstāves pabalstu pašnodarbinātām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība" (pieņemti 2020. gada 31. martā) un Nr. 165 "Noteikumi par Covid-19 izraisītās krīzes skartiem darba devējiem, kuri kvalificējas dīkstāves pabalstam un nokavēto nodokļu maksājumu samaksas sadalei termiņos vai atlikšanai uz laiku līdz trim gadiem" (pieņemti 2020. gada 26. martā)", kā tā tika pagarināta un grozīta;

b) dīkstāves palīdzības pabalstu, kā to paredz "Ministru kabineta noteikumi Nr. 236 "Noteikumi par dīkstāves palīdzības pabalstiem darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, kuras skārusi Covid-19 izplatība" (pieņemti 2020. gada 23. aprīlī)";

c) piemaksu darba ņēmējiem par bērniem, kā to paredz "Ministru kabineta 2020. gada 16. aprīļa rīkojums Nr. 178 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"", kā tā tika pagarināta;

d) algu subsīdiju shēmu tūrisma un eksporta nozarēm, kā to paredz "Informatīvais ziņojums "Par pasākumiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai"", kā tā tika pagarināta;

e) algu atbalsta maksājumus medicīnas speciālistiem un kultūras nozarē nodarbinātiem darbiniekiem, kā to attiecīgi paredz "likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību"", "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums" un "Ministru kabineta 2020. gada 3. jūnija rīkojums Nr. 303 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem""";

f) ar veselības aizsardzību saistītus izdevumus par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, kā to paredz "Ministru kabineta 2020. gada 3. marta rīkojums Nr. 79, 2020. gada 20. marta rīkojums Nr. 118 un 2020. gada 27. aprīļa rīkojums Nr. 220 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" un "Ministru kabineta 2020. gada 9. jūnija noteikumi Nr. 380 "Noteikumi par prioritāro institūciju un vajadzību sarakstā iekļautajām institūcijām nepieciešamajiem epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursiem"";

g) ar Covid-19 saistītos slimības pabalstus, kā to paredz "Grozījums likumā "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" (pieņemts 2020. gada 20. martā)", kā tie tika pagarināti;

h) slimības palīdzības pabalstus vecākiem un aprūpētājiem, kā to paredz 2020. gada 26. novembra "Grozījums likumā "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu"" (tā pārejas noteikumu 48. un 49. punkts) un "Ministru kabineta 2020. gada 1. decembra rīkojums Nr. 707 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"" un "Ministru kabineta 2021. gada 11. janvāra rīkojums Nr. 13 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"";

i) piemaksas ārstiem un darbiniekiem, kuri iesaistīti Covid-19 krīzes pārvarēšanā, kā paredzēts "Ministru kabineta 2020. gada 27. marta rīkojumā Nr. 136 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"""", "Ministru kabineta 2020. gada 6. novembra rīkojumā Nr. 656 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"""", "Ministru kabineta 2020. gada 8. decembra rīkojumā Nr. 743 "Grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 6. novembra rīkojumā Nr. 655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu"""" un "Ministru kabineta 2021. gada 21. janvāra rīkojumā Nr. 37 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"""".";

3) lēmuma 4. pantu aizstāj ar šādu:

"*4. pants*

1. Latvija informē Komisiju līdz 2021. gada 30. martam un pēc tam ik pēc sešiem mēnešiem par plānoto publisko izdevumu īstenošanu līdz brīdim, kad minētie plānotie publiskie izdevumi ir pilnībā īstenoti.

2. Ja 3. pantā minēto pasākumu pamatā ir plānotie publiskie izdevumi un uz tiem attiecas īstenošanas lēmums, ar ko groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1351, Latvija sešu mēnešu laikā pēc minētā grozošā īstenošanas lēmuma pieņemšanas un pēc tam ik pēc sešiem mēnešiem informē Komisiju par plānoto publisko izdevumu īstenošanu līdz brīdim, kad minētie plānotie publiskie izdevumi ir pilnībā īstenoti."

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Latvijas Republikai.

Šis lēmums stājas spēkā dienā, kad tas paziņots adresātam.

3. pants

Šo lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2021. gada 23. aprīlī

Padomes vārdā –
priekšsēdētāja
A. P. ZACARIAS